

Research Paper

Analysis of the Situation and the Relationship of Satisfaction and Sense of Honor in Urban Neighborhoods Case Study: Fardavan Neighborhood of Isfahan

Farshad Tahmasebizadeh^{1*}, Husein Solemani²

1- Ph.D. Student in Urban Branch Planning, Najaf-Abad, Islamic Azad University, Najafabad, Iran.

2- Assistant Professor, Najaf Abad Unit, Islamic Azad University, Najaf Abad, Iran.

Received: 2019/07/30

Revised: 2020/06/19

Accepted: 2020/06/20

Use your device to scan and read the article online

DOI:

10.30495/jupm.2022.4410

Keywords:

Satisfaction, sense of belonging, neighborhood, Fardovan

Abstract

Introduction: The sense of place of belonging is a concept that is shaped in relation to man and the city environment. The low level of the quality of the city environment, the weakening of social links, and the reduction of satisfaction with the condition of the utility of the environment, based on the needs of human life, affect the status and sense of belonging to the place. Therefore, the purpose of this research is to analyze the status and relationship of satisfaction and sense of belonging in the Fardovan district of Isfahan. Ferdowsi neighborhood has been formed as a vehicle due to the rapid growth of the city of Isfahan in the last six decades in northern part of the city of Isfahan.

Method: Based on the nature of the research purpose, the research is applied and based on the nature of the method is descriptive-case-analytical method. In collecting the data, the field method is used as a questionnaire, in descriptive statistics and inferential statistics such as regression, One Sample t test, mean right test sequence test, and Test a mean right sequence and test a mean left sequence were used in SPSS software.

Results: The findings of the research indicate that the status of satisfaction with the indicators of access to services and facilities with an average of 2.11 and the quality index of the neighborhood with an average of 2.02 are in an unfavorable situation, the status of the sense of belonging index is also with an average of 2.52 in an unfavorable. And it is unfavorable. Considering the value of the significance level of T-test analysis, which is less than 0.05, the difference between the mean and the desired level in the studied indicators is significant. Analysis of the relationship between the neighborhood and the satisfaction of place in the neighborhood Fordowan in the least amount of 0.142 and was extremely weak.

Conclusion: matching the results with spatial belonging theory also showed that the low level of satisfaction in the neighborhood is influenced by the level of sense of belonging in the neighborhood.

Citation: Tahmasebizadeh, F., Solemani, H., Analysis of the Situation and the Relationship of Satisfaction and Sense of Honor in Urban Neighborhoods Case Study: Fardavan Neighborhood of Isfahan. Journal of Research and Urban Planning. 2022; 12 (47): 149-166. DOI: 10.30495/jupm.2022.4410

***Corresponding Author:** Farshad Tahmasebizadeh

Address: Ph.D. Student in Urban Branch Planning, Najaf-Abad, Islamic Azad University, Najafabad, Iran.

Tell: 09139317057

Email: farshad.tahmasebizade@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction

Man becomes confused by not knowing the world around him. Belonging to memory in the meantime is the only way to escape from this confusion and reach the peace that lies in the essence of existence. This sense must be formed in the human connection with the surrounding environment, so the weakness of the sense of belonging leads to the disconnection or non-formation of the strings connecting the inhabitants to the context and the environment with place. Urban neighborhoods are one of the micro and tangible centers of spatial belonging formation. In the neighborhood, the residents in the streets meet their needs and their use of the neighborhood space leads to satisfaction or dissatisfaction. Satisfaction with the neighborhood paves the way for the formation of a sense of spatial belonging. Fardvan neighborhood is located in the southern part of district 8 of Isfahan. This neighborhood has been formed as a result of the rapid growth of the urban population and the physical expansion without a plan and a city car. It seems that the situation of satisfaction with the neighborhood and the situation of its sense of place belonging is in an unfavorable situation. The issue of research is what is the status of satisfaction with Fardovan neighborhood? And what is the sense of belonging in this neighborhood? And what effect has the state of satisfaction with the neighborhood had on its sense of place.

Methodology

Based on the nature of the methodology, based on the purpose of this research, it is of the applied type and based on the nature of the method, it is of the descriptive-case and analytical type. Library methods were used to collect information related to the subject literature and research background, and data related to a case study of the field method were collected using a questionnaire. The variables used in the

research include social characteristics, satisfaction with access to various neighborhood services, satisfaction with the neighborhood, sense of belonging, etc. The research area is limited to Fardvan neighborhood located in District 8 of Isfahan Municipality. In data analysis, descriptive statistics and inferential statistics tests including one-sample t-test, one-left mean mean test, one-mean right-sequence test and linear regression model in SPSS software were used. The statistical population of the study is 11967 people living in Fardvan neighborhood of Isfahan. (Population and Housing Census 2016) Cochran's method was used to obtain the sample size. Based on this, the statistical sample size of 315 people has been obtained. This number of questionnaires was randomly distributed in the study area.

Results

Based on the principles of the theory of belonging, the research findings show that

The situation of satisfaction with access to services in Fardvan neighborhood is in an unfavorable and undesirable situation

Satisfaction with the environmental quality of Fardvan neighborhood is also in an unfavorable situation.

In general, the situation of satisfaction with Fardvan neighborhood is in an unfavorable situation

The status of the sense of place in Fardvan neighborhood is also in an inappropriate and undesirable situation.

Also, the results of the relationship and the effect of satisfaction on the sense of belonging showed that the situation of Fardvan neighborhood is not in a good condition in terms of neighborhood satisfaction indicators and neighborhood conditions are not favorable in terms of spatial belonging feelings. Therefore, these two variables had the least effect on each other in the neighborhood.

In case of access to desirable services in Fardovan neighborhood, it will cause satisfaction of services and as a result, will increase the sense of spatial belonging.

Conclusion

In this study, it was concluded that the state of satisfaction with Fardvan neighborhood and satisfaction with access to services in the neighborhood is not in a good condition due to the neighborhood being a car and the low quality of services, and the sense of belonging to Fardvan neighborhood is due to immigrants. Being residents in the current situation is undesirable. The informality of the neighborhood has caused a minimal relationship between the level of satisfaction with the neighborhood and the sense of spatial belonging. In order to improve the satisfaction of Fardvan neighborhood, it is necessary to change the access to various services and health facilities, education, public transportation, parks, green space, etc. in a favorable way. Also, the organization and spatial structure of Fardovan neighborhood should be organized with neighborhood-centered planning. In addition, by examining the social context of the residents of the neighborhood, the composition and social structure of the neighborhood, identifying the values and norms hidden in the neighborhood, redesigning and organizing the public space of the neighborhood. General status of environmental quality indicators to improve the attendance of residents to improve. In order to improve the situation of attachment and sense of

spatial belonging and create historical memory in the residents of the neighborhood, cultural and sports programs within the neighborhood suitable for all groups, along with using the method of participation of residents of Fardvan neighborhood in all matters are necessary.

مقاله پژوهشی

تحلیل وضعیت و رابطه رضایت و حس تعلق مکانی در محله‌های شهری
مطالعه موردی: محله فردوان شهر اصفهانفرشاد طهماسبی زاده^{۱*}، حسین سلیمانی

۱- دانشجوی دکتری شهرسازی، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران.

۲- استادیار، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران.

چکیده

مقدمه: حس تعلق مکانی، از مفاهیمی است که در ارتباط انسان و محیط شهر شکل می‌گیرد. پایین بودن سطح کیفیت محیط شهر، ضعیف شدن پیوندهای اجتماعی و کاهش میزان رضایت از مطلوبیت محیط در وضعیت و میزان حس تعلق به مکان تاثیرگذار است. هدف از این پژوهش تحلیل وضعیت و بررسی رابطه رضایت و حس تعلق مکانی در محله فردوان شهر اصفهان است. محله فردوان در نتیجه رشد شتابان شهر اصفهان در ۶ دهه اخیر در بخش شمالی شهر اصفهان به صورت خودرو و غیررسمی شکل گرفته است.

روش: از نظر روش شناسی براساس ماهیت هدف از نوع کاربردی و بر اساس ماهیت روش از نوع توصیفی-موردی و تحلیلی است در گردآوری داده‌ها از روش میدانی به شکل پرسش‌نامه، و در تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آزمون‌های آمار استنباطی چون آزمون‌های، رگرسیون، آزمون تی تک نمونه‌ای، آزمون یک دنباله راست میانگین و یک دنباله چپ میانگین در نرم‌افزار SPSS استفاده شده است.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد میزان رضایت از شاخص‌های دسترسی به خدمات و تسهیلات با میانگین ۲،۱۱ و شاخص کیفیت محله با میانگین ۲،۰۲ در وضعیت نامناسبی و نامطلوبی در محله فردوان قرار دارند، همچنین، وضعیت شاخص حس تعلق با میانگین ۲،۵۲ نیز در وضعیت نامناسب و نامطلوبی قرار دارد. با توجه به مقدار سطح معناداری تحلیل آزمون تی تک نمونه‌ای که کم‌تر از ۰،۰۵ شده است تفاوت میانگین‌ها با وضعیت مطلوب در شاخص‌های بررسی شده معنادار می‌باشد. تحلیل رابطه بین رضایت محله و تعلق مکانی در محله فردوان با مقدار ۰،۱۴۲ در مقدار کمینه و به شدت ضعیف بوده است.

نتیجه‌گیری: تطبیق نتایج پژوهش با نظریه تعلق مکانی نیز نشان داد که پایین بودن میزان رضایت در محله نتوانسته است در میزان حس تعلق مکانی در محله تأثیری داشته باشد.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۵/۰۸

تاریخ داوری: ۱۳۹۹/۰۳/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۳/۳۱

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.30495/jupm.2022.4410

واژه‌های کلیدی:

رضایت، حس تعلق مکانی، محله، فردوان.

* نویسنده مسئول: فرشاد طهماسبی زاده

نشانی: دانشجوی دکتری شهرسازی، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران.

تلفن: ۰۹۱۳۹۳۱۷۰۵۷

پست الکترونیکی: farshad.tahmasebizade@yahoo.com

مقدمه

محله به عنوان مکان اجتماعی تحرکات و ارتباطات انسانی متأثر از ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی انسان‌ها شکل گرفته و توسعه یافته است. همان‌گونه که موجودیت محله، بدون توجه به الگوهای رفتاری ساکنان و ادراک ذهنی آن‌ها، قابل فهم و برنامه‌ریزی نیست؛ در نظر داشتن حس تعلق به محیط و خاطره ذهنی شهروندان نیز به عنوان یکی از ارزش‌های اساسی راه‌گشای برنامه‌ریزی اصولی برای ایجاد و توسعه محلات پایدار خواهد بود. در درجات بالای تعلق مکانی، فرد نسبت به سرنوشت محله احساس تعهد می‌نماید و در نهایت، این حس تعلق و تعهد می‌تواند منجر به مشارکت فرد در برنامه‌ریزی و توسعه اجتماع محلی شود (Manzo and Parkins, 2006: 336) در طول تاریخ، همواره توجه به حس تعلق مکانی از عوامل اصلی در طراحی و ساخت محلات شهری بوده است و فضای محلات تاریخی در کنار اثرپذیری از فرهنگ، نمونه‌ای برای نمایش هویت و تعلق جمعی ساکنان به مکان خود بوده‌اند، اما در این قرن، با ورود نگرش‌های مدرنیستی به حوزه شهرسازی، توجه به تعلق مکان به عنوان یکی از نیازهای اولیه انسان مورد غفلت واقع شده است. امروزه در پاسخ به این شرایط نظریه تعلق مکانی به عنوان پیوند عاطفی مثبت بین فرد و مکان شکل گرفته است (Florek, 2011) بر اساس این نظریه مردم به ایجاد پیوندهای احساسی و عاطفی با مکان‌ها مبادرت می‌ورزند. این پیوندها با میزان رضایت افراد، ارزیابی‌شان نسبت به محیط و برخی جنبه‌های هویتی آن‌ها به همراه معیارهایی عینی مانند مدت زمان سکونت، مشارکت در محله و شبکه‌های اجتماعی در ارتباط است (Giuli & Altman & LOW 1992, 87-90) (Feldman 1993) آنچه در نظریه تعلق مکانی اهمیت دارد تأثیرگذاری و تأثیرپذیری حس تعلق مکانی از وضعیت محیط و مکان است. بنابراین، ضرورت دارد تا رابطه وضعیت محیط و حس تعلق مکانی در شهر و محله‌های آن مورد بررسی قرار گیرد.

در این عصر حس تعلق مکانی و هویت مکانی در شهرها زمینه‌ساز رشد و تعالی انسان در زندگی و از مباحث پایه‌ای در توسعه پایدار محیط شده است. انسان امروز با عدم شناخت نسبت به جهان پیرامون خود، دچار سردرگمی شده است. این انسان همواره در پی یافتن آرامش و فرار از این گم‌گشتگی است. تعلق خاطر در این میان تنها راه فرار از این سرگشتگی و رسیدن به آرامش نهفته در ذات هستی می‌باشد. این حس در پیوند انسان با محیط پیرامونی شکل می‌یابد (Emami et al, 2017: 13). بنابراین، ضعف حس تعلق منجر به انفصال و یا عدم شکل‌گیری رسته‌های اتصال ساکنان به بافت و محیط با مکان می‌شود. محله‌های شهری یکی از کانون‌های خرد و ملموس شکل‌گیری تعلق مکانی هستند. در محله ساکنان در کوچه و خیابان نیازهای خود را تأمین می‌کنند و استفاده آن‌ها از فضای محله منجر به ایجاد رضایت یا عدم آن می‌شود. در واقع،

رضایت مندی از محله زمینه‌ساز شکل‌گیری حس تعلق مکانی است. محله فردوان در بخش جنوبی منطقه ۸ شهر اصفهان واقع شده است. این محله در نتیجه رشد شتابان جمعیت شهرنشین و گسترش فیزیکی بدون برنامه و خودرو شهر شکل گرفته است. به نظر می‌رسد وضعیت رضایت از محله و وضعیت حس تعلق مکانی آن در وضعیت نامطلوبی باشد. مسئله و سوال پژوهش این است که رضایت از محله فردوان در چه وضعیتی است؟ و حس تعلق مکانی در این محله در چه وضعیتی است؟ و وضعیت رضایت از محله چه تأثیر بر میزان حس تعلق مکانی آن داشته است؟

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

مطالعه در زمینه مولفه‌های کیفی موثر در فضای شهر از دهه ۱۹۶۰ و ۷۰ میلادی در آمریکا و اروپا رواج پیدا کرد حس تعلق به مکان و رضایت‌مندی یکی از این مولفه‌های کیفی محیط است که در ایران در دهه اخیر مورد توجه قرار گرفته است. در داخل و خارج پژوهش‌هایی در این رابطه انجام شده است که در جدول ۱- پیشینه پژوهش‌ها ارائه شده‌اند تفاوت این پژوهش با پژوهش‌های انجام‌شده در این است که ابتدا شاخص‌ها و معیارهای پژوهش همچون شاخص میزان رضایت از محله، رضایت از دسترسی به خدمات، میزان حس تعلق مکانی و سایر شاخص‌ها ابتدا تحلیل وضعیت می‌شوند سپس روابط آماری متناسب با مدل مفهومی مورد بررسی قرار می‌گیرد. همچنین، در پژوهش‌هایی که از آزمون تی در تحلیل‌ها استفاده کرده‌اند روش آزمون تی تک نمونه‌ای را به صورت دوتاباله بکار برده‌اند، اما در این پژوهش بعد از انجام آزمون تی از آزمون‌های یک دتباله چپ میانگین و آزمون یک دتباله راست میانگین به منظور علمی کردن نتایج استفاده می‌شود.

جدول ۱- پیشینه پژوهش

سال	پژوهشگران	عنوان	نتیجه
۲۰۱۸	شوکت ^۱	هویت در فضاهای شهری ترکیبات مسکونی: کمک به محیط‌زیست بهتر	این مقاله به صورت تجربی پروژه‌های گوناگون در مصر را بررسی کرده است و به این نتیجه رسیده است که عناصر طراحی مورد استفاده طراحان شهری بازتاب‌کننده هویت هستند سپس این عناصر را اولویت‌بندی کرده است.
۲۰۱۸	تونی رادون، مارک گین جون ^۲	هویت، جدایی و ابعاد فضایی در کاتالونیا	نتیجه نشان می‌دهد که تعامل فرد در شبکه‌های یکپارچه، رابطه بین هویت و جدایی را تغییر می‌دهد. و این امر در میان افراد با هویت دوگانه شش برابر قوی‌تر است.
۲۰۱۸	استنگ و گیئورگ	هویت فضایی: انعطاف‌پذیری از ویژگی‌های اجتماعی و فضایی مادی عملکرد هویت.	چگونگی تعامل با مکان‌های فضایی و مصنوعات مادی را به معنای هویت حرفه‌ای و سازمانی افراد بررسی و به تئوری سازی فضا در مطالعات سازمانی با پیشنهاد مفهوم هویت فضایی برای تسخیر سیالیت عملکرد هویت پرداخته است.
۲۰۱۶	دوان رونگ چن، یی چینگ لین ^۳	هویت اجتماعی، کیفیت محله‌های درک شده شهری و عدم فعالیت فیزیکی: مطالعه مقایسه‌ای از چین، تایوان و کره جنوبی	نتایج نشان داد که سطح سواد درک شده با فعالیت فیزیکی رابطه مثبت دارد و جنسیت، وضعیت تأهل، تحصیلات و وضعیت ادراک شده، عوامل شایع در ارتباط با عدم فعالیت فیزیکی در کشورهای آسیای شرقی هستند.
۲۰۱۶	برناردو، مانوئل پالما اولیویرا ^۴	محله‌های شهری و روابط بین گروه: اهمیت هویت محل	هویت محل با رضایت محیطی، تمایز خارجی گروهی و تمایل به گروهی و استهلاک گروه خارجی رابطه معکوس دارد. همچنین، شناسایی سه نوع روابط احتمالی بین گروه‌ها را امکان‌پذیر می‌سازد: یک گروه مربوط به مقایسه برای مقایسه، یک گروه مرجع ایده آل برای تقریب، و یک گروه کاهش یافته برای اجتناب.
۲۰۰۸	سورینا آیدا و همکاران	ارزیابی از احساس هویت ساکنان در شهر جدید پوتراجایا (مالزی)	با طراحی منحصر به فردی که عناصر شهری (مثل خیابان‌ها، مساجد، مکان‌های عمومی و ...) پوتراجایا دارد، نتوانسته حس هویت را در ساکنان خود برانگیزد و این شهر با بحران هویتی روبه‌روست که ناشی از این موضوع است که ساکنان به سختی به عناصر فیزیکی در مرحله تشخیص یک مکان اعتماد می‌کنند.
۲۰۰۳	پرتی ^۵ و همکاران	حس مکان در میان نوجوانان و بزرگسالان روستا شهرهای استرالیا: ویژگی‌های تبعیض آمیز در دل‌بستگی مکانی، حس اجتماعی و وابستگی مکانی در رابطه با هویت مکانی	هویت مکانی در میان بزرگسالان بیش از نوجوانان است و نوجوانان بیش تر تمایل به تغییر مکان برای کسب تجربه دارند.
۱۳۹۹	اسدی، حسین آبادی و مودودی ارخودی	مدلسازی رابطه بین سرزندگی شهری و حس تعلق مکانی در شهر قاین	یافته‌های آن نشان می‌دهد که میانگین ۱۷ گویه بررسی شده در سطح مناسبی قرار ندارد و ۱۱ گویه در سطح قابل قبولی هستند. در کل سرزندگی شهری در شهر قاین پایین است. همچنین، میانگین متغیر حس تعلق مکانی در سطح متوسطی قرار دارد. با توجه به خروجی مدل‌ها روش K - نزدیک‌ترین همسایه نتایج بهتری از مدل جنگل تصادفی داشته است. عملکرد مدل K-NN گویای آن است که این مدل تأثیر سرزندگی بر تعلق مکانی را با ضریب همبستگی ۰/۸۲ و میزان خطای ۰/۶۶ و ریسک برآورد ۰/۴۳

1-Shawket

2-Toni Rodon, Marc Guinjoan

3-Duan-Rung Chen, Yi-Ching Lin

4-Fátima Bernardo, José-Manuel Palma-Oliveira

5- Pretty

<p>شبیه‌سازی کرده است. بر اساس مدل ایجاد شده توسط الگوریتم جنگل تصادفی متغیر دسترسی بیش‌ترین و خوانایی کم‌ترین تاثیر را در حس تعلق در شهر قاین را دارند.</p>	<p>تبیین نقش نماهای شهری در ایجاد دل‌بستگی به مکان در بین شهروندان (نمونه موردی: نماهای مسکونی شهر تهران)</p>	<p>ظریف‌پور لنگرودی، البرزی و سهیلی</p>	<p>۱۳۹۹</p>
<p>در رابطه با هنجارهای بررسی شده نسبت به تعلق مکانی، بیش‌ترین اهمیت را به ترتیب؛ معیارهای سرزندگی، دل‌بستگی به مکان، رضایت مندی از مکان و خاطرات جمعی کسب کرده اند. و بر این اساس محلات گرگان رتبه بندی شده اند.</p>	<p>سنجش و رتبه بندی حس تعلق مکانی محلات بافت تاریخی گرگان</p>	<p>روشنی و همکاران</p>	<p>۱۳۹۷</p>
<p>نتیجه آن نشان داد ارتباطی معنادار و مثبت بین دو متغیر طبیعت و حس تعلق مکانی در نمونه‌های مورد مطالعه برقرار است.</p>	<p>بررسی حس تعلق مکانی در مجتمع‌های مسکونی و نقش طبیعت بر آن (مطالعه موردی: مجتمع‌های مسکونی اکباتان، پردیسان، زیتون و مهرگان)</p>	<p>بهزادپور</p>	<p>۱۳۹۷</p>
<p>نتایج حاصل از یافته‌ها حاکی از این امر است که راهبردهای کالبدی در طراحی محیطی مانند: وضوح کالبدی، تنوع عملکردی، فضاهای خاطره انگیز جمعی، مبلمان شهری و فضای همبستگی مستقیم با افزایش احساس تعلق به مکان دارند.</p>	<p>تحلیل مولفه‌های کالبدی تاثیرگذار بر شکل‌گیری احساس تعلق به مکان در مجتمع‌های مسکونی شهر رشت (نمونه موردی: مجتمع الغدیر، مجتمع ابریشم، مجتمع تک ماسوله)</p>	<p>جنت پور و کریمی‌آذری</p>	<p>۱۳۹۷</p>
<p>نتایج نشان می‌دهد که بین شاخص‌های تعلق مکانی، اجتماع پذیری، آسایش و دسترسی به خدمات، همبستگی مثبت و معنادار وجود دارد. هم‌چنین، بین سن و هویت مکانی نیز رابطه معنادار به دست آمد. از نظر ساکنان نیز، هویت مکانی ساکنان محله در سطح مطلوب قرار ندارد.</p>	<p>ارزیابی هویت مکانی محله های شهری، مطالعه موردی: منطقه ۱۲ شهر تهران، محله سنگلج</p>	<p>مجیدی و حیدری</p>	<p>۱۳۹۶</p>
<p>دستاوردهای مقاله نشان می‌دهد که ۶ هنجار امنیت، بومی‌گرایی، خوانایی و نمایانی، دل‌بستگی به مکان، محصوریت و تمایز شخصیتی از وضعیت خوبی در محله برخوردارند</p>	<p>ارزیابی بافت‌های تاریخی بر پایه هنجار حس تعلق به مکان نمونه موردی: محله سرچشمه گرگان</p>	<p>رضوانی، بهزادفر و حبیبی</p>	<p>۱۳۹۶</p>
<p>عوامل محیط طبیعی، موقعیت مکان و دسترسی، تنوع فضایی، ایمنی و نفوذپذیری از بین عوامل بررسی شده، رابطه معناداری در ارتقای حس تعلق به مکان در ساحل بوشهر دارد</p>	<p>ارزیابی حس تعلق به مکان با تأکید بر عوامل کالبدی و محیطی در سواحل شهری (مطالعه موردی: ساحل بوشهر)</p>	<p>قشقایی، موحد و محمدزاده</p>	<p>۱۳۹۵</p>
<p>نتایج نشان می‌دهد هم اکنون بافت قدیم شهر کاشان بیانگر هویتی نیست که از ابتدا برای آن تعریف شده و تصویر ذهنی و سیمایی که از این بافت در ذهن ساکنان این بافت‌ها نقش بسته است، به دلیل وضعیت نابسامان و برنامه‌ریزی نشده، بسیار آشفته است و خوانایی، ابعاد زیباشناختی، بافت، مقیاس، شکل بافت، ردیف پنجره ها، مصالح و غیره که از مشخصه‌های اصلی سازنده هویت آن است.</p>	<p>ارزیابی شاخص‌های تعلق مکانی ساکنان بافت قدیم شهر کاشان</p>	<p>سرای و همکاران</p>	<p>۱۳۹۵</p>

۱۳۹۵	یعقوبی و یعقوبی سنقرچی	مفهوم حس تعلق به مکان و عوامل تشکیل دهنده آن	ابعاد گوناگون حس تعلق به مکان و عوامل تاثیرگذار در افزایش این حس مورد بررسی قرار گرفته شده است.
۱۳۸۸	رفیعیان، عسگری و عسگری زاده	سنجش میزان رضایت مندی سکونتی ساکنان محله نواب	نتایج نشان داد هیچ کدام از متغیرهای شخصی و خانوار بر روی میزان رضایت مندی درک شده از سوی ساکنان تأثیرگذار نبودند.

حس مکان

مکان نقش مهمی ایفا می کند به گونه ای به پیوند فرد با بافت منجر می شود، در این صورت انسان خود را جزئی از بافت می داند و بر اساس تجربه های خود از نشانه ها، معانی، عملکردها و شخصیت نقشی برای بافت در ذهن خود متصور می سازد، این نقش نزد او منحصر به فرد بوده و در نتیجه مکان برای او مهم و قابل احترام می شود (Pirbabaei and Sajjadzadeh, 2011: 4 and Massoud et al., 2012: 77) این حس را می توان رابطه ای عاطفی بین شخص و مکان توصیف کرد. پیوندی احساسی که مردم آن مکان را به عنوان قرارگاهی برای بازگشت بدان ارزشمند بدانند (Babavisi, 2015: 1).

رضایت مندی^۱

رضایت مندی به صورت مفهومی با ویژگی های چندگانه مطرح است. (Rafieian et al, 2009) و به عنوان معیاری عام برای سنجش ادراک کیفیت محیط مطرح شده است (see, Campbell, et al. 1976.; Baba and Austin, 1994; Ha and Weber, 1989) رضایت مندی به عنوان تابعی از میزان کامروایی و ارضای نیازهای جسمی و روانی فرد تعریف می شود، مفهوم رضایت مندی بر دامنه گسترده ای از تمایلات و مطلوبیت ها جهت رفع نیازهای پایه و یا متعالی انسان اشاره دارد. این رضایت مندی طیف گوناگونی را پوشش می دهد. بنابراین، چنانچه شرایط فعلی در سازگاری نزدیک با آنچه فرد برای نیازها و آرمان های خودش تعریف کرده است، باشد، رضایت مندی حاصل می گردد (Rafieian et al., 2009: 58).

رضایت از محیط و حس تعلق مکانی

نظریه تعلق بر این امر استوار است که وابستگی، پیوند عاطفی و تعلق مکانی، زمانی اتفاق می افتد که انتظارات و نیازهای اهالی آن محیط تامین شده باشد و هر قدر به نیازها و انتظارات بیش تر پاسخ داده شود، احتمال اینکه حس تعلق ساکنان به محیط پیرامونشان افزایش یابد بیش تر است. (Bahrapour and Modiri, 2015: 87). بحران هویت مکان و حس تعلق مکانی، ناشی از نبود مکان به معنای واقعی آن می باشد. مکانی

حس مکان، به معنای دریافت ویژگی های معنایی محیط و شخصیت مکان توسط استفاده کنندگان از محیط می باشد و حس است که توسط ادراک ذهنی مردم از محیط و دریافت احساسات آگاهانه یا ناآگاهانه آن ها از محیط دریافت شده و استفاده کننده را در ارتباطی تنگاتنگ با محیط قرار می دهد. (Falahat and Nohi, 2012: 320). حس مکان یک پیوند پویا است که فرد در نتیجه دل بستگی به مکان، هوشیاری نسبت به مکان، تعلق به مکان، رضایت از مکان، و تعهد به مکان آن را توسعه می دهد. (Kaltenborn 1998: 169-189, Shamai 1991) حس مکان، وضعیتی که یک حس می تواند حس دیگری را تحریک کند. از نظر نوربرگ شولتز، در مکان هایی یافت می شود که دارای شخصیت مشخص و متمایز هستند (دارای هویت مکان) و این شخصیت مشخص از چیزهایی ملموس که دارای مصالح، شکل، بافت و رنگ هستند، ساخته شده است (Norberg-Schuls 1997). عوامل تأثیرگذار در سطوح گوناگون حس مکان شامل سطوح اولیه حس مکان، مربوط به عوامل فیزیکی و حضور فیزیکی در یک مکان می باشد. در سطوح میانی حس مکان، منجر به رابطه قوی تر با مکان می گردد، مشارکت و دل بستگی با مکان به واسطه فعالیت های موجود در آن است و در سطوح آخر حس مکان، احساس یکی بودن (تعلق مکان) و تعهد کامل با مکان به دلیل معنای شکل گرفته در ذهن انسان ها، مشاهده می گردد. (Kashi and Bonyadi, 2013: 47).

حس تعلق مکان

تعلق به مکان سطح بالاتری از حس مکان است که به منظور بهره مندی و تداوم حضور انسان در مکان نقش تعیین کننده ای می یابد. تعلق به مکان که بر پایه حس مکان به وجود می آید فراتر از آگاهی از استقرار در یک مکان است. (Stedman 647: 2003) اصطلاح حس تعلق از دو واژه حس و تعلق تشکیل شده است. در واژه شناسی دهخدا تعلق خاطر را علاقه داشتن، عشق به چیزی داشتن و میل به کسی داشتن معنی می شود. حس تعلق که از نظر بهره مندی و تداوم حضور انسان در

ای، رضایت از محله، حس تعلق و غیره است (شکل ۱). قلمرو مکانی پژوهش محدود به محله فردوان واقع در منطقه ۸ شهرداری شهر اصفهان است. در تجزیه تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آزمون‌های آمار استنباطی شامل آزمون t تک نمونه ای، آزمون یک دنباله چپ میانگین، آزمون یک دنباله راست میانگین و مدل رگرسیون خطی در محیط نرم افزار SPSS استفاده شد. جامعه آماری پژوهش ۱۱۹۶۷ تن جمعیت ساکن در محله فردوان شهر اصفهان است. (سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۹۵) در بدست آوردن حجم نمونه از روش کوکران استفاده شد. براین اساس، حجم نمونه آماری ۳۱۵ نفر بدست آمده است. این تعداد پرسش‌نامه به صورت تصادفی در محدوده مورد مطالعه توزیع خواهد شد.

$$n = \frac{(1.96)^2 \times \frac{(0.7 \times 0.3)}{(0.05)^2}}{1 + \frac{1}{11967} \times \frac{(0.7)(0.3)}{(0.05)^2} - 1} = 315$$

$$d=0.05 \quad p=0.07 \quad q=0.03 \quad t=1.96$$

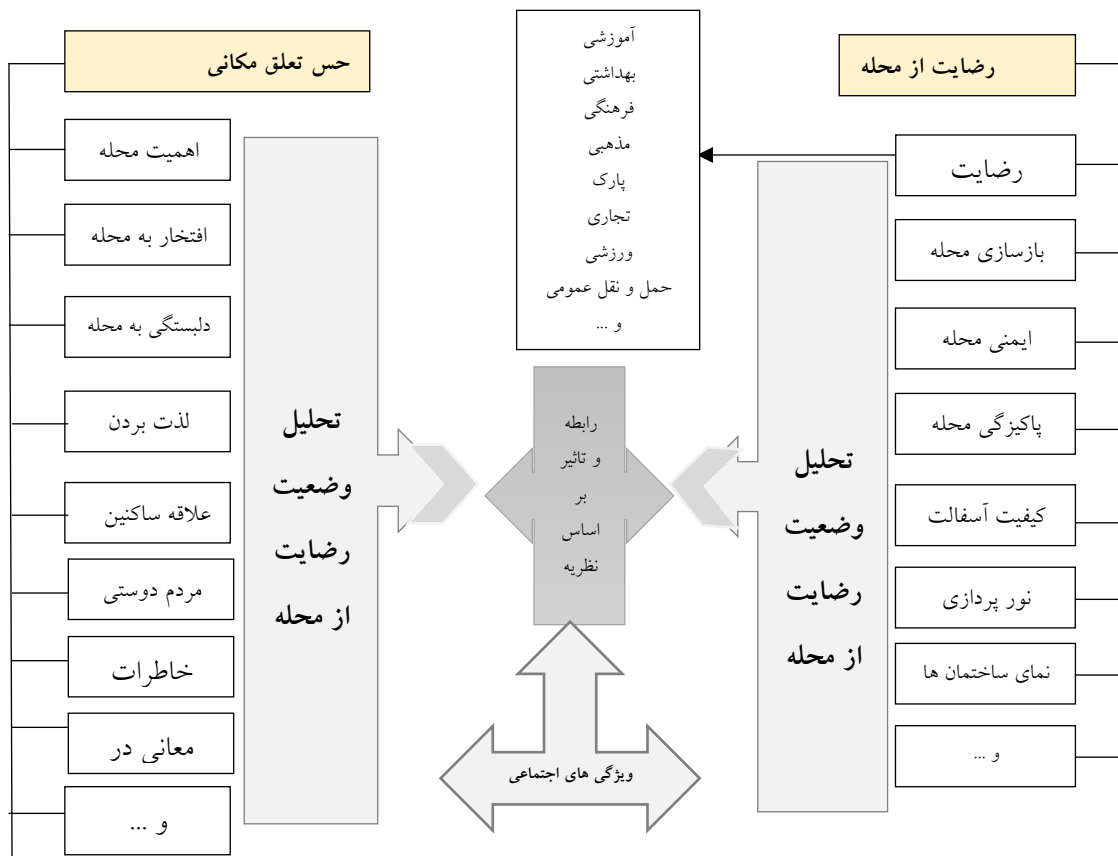
مدل مفهومی و فرایندی پژوهش

در شکل ۱ مدل مفهومی و فرایندی پژوهش ارائه شده است. بر این اساس ابتدا وضعیت رضایت در محله فردوان بر اساس شاخص‌های مورد بررسی ارزیابی و تحلیل می‌شود، سپس وضعیت حس تعلق مکانی در محله فردوان تحلیل می‌شود و در مرحله آخر تاثیر رضایت بر حس تعلق در این محله بررسی می‌شود.

که انسان را در ارتباط با لایه‌های دیگر وجود خویش قرار می‌دهد، این لایه‌ها به شناخت انسان از محیط پیرامون و خویشتن خود کمک می‌کنند. شناخت از محیط و خویشتن باعث ایجاد معانی و تصاویر گوناگون از مکان‌های متفاوت در ذهن انسان می‌شود. (Kashi and Bonyadi, 2013: 44). هنگامی یک فرد به موضعی تعلق پیدا می‌کند که از یک سو بتواند از راه آن به نیازها و انتظارات خود پاسخ دهد، و از سوی دیگر آن را با الگوهای ذهنی ساخته شده از "خود" ارزیابی کند (Scannell & Gifford, 2010). تاثیر مثبت این ادراک محیطی بر جنبه‌های ذهنی ساکنان، در نهایت، به ایجاد حس نزدیکی و ارتباط متقابل با محیط می‌انجامد. این ادراکات به وجودآورنده نوعی احساس رضایت بوده که منتج به ایجاد پیوندهای مثبت بین ساکنان و محیط می‌شود و در نهایت، به ایجاد حس تعلق در آن‌ها می‌انجامد. این حس ایجاد شده، خود وابسته به تجارب قبلی فرد، چگونگی دسترسی به مکان و الگوهای فعالیتی موجود در آن بوده و مبتنی بر کیفیت محیط است (Charkhchian, 1393).

روش پژوهش

بر اساس ماهیت روش‌شناسی بر مبنای هدف این پژوهش از نوع کاربردی و بر مبنای ماهیت روش از نوع توصیفی-موردی و تحلیلی است. در گردآوری داده‌های مربوط به ادبیات موضوع و پیشینه پژوهش از روش‌های کتابخانه‌ای استفاده شد و گردآوری داده‌های مرتبط به نمونه موردی از روش میدانی با استفاده از ابزار پرسش‌نامه انجام شد. متغیرهای مورد استفاده در پژوهش شامل ویژگی‌های اجتماعی، رضایت از دسترسی به انواع خدمات محله

شکل ۱ - مدل مفهومی و فرایندی پژوهش

روایی و پایایی

پرسش نامه در جدول ۲ با استفاده روش آلفای کرونباخ ارایه شده است. براین اساس ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰.۸۹۶ شده است که نزدیک به ۱ است. بنابراین، پایایی پرسش نامه مطلوب است.

در روایی پرسش نامه از نظر متخصصان استفاده، و نظرات انتقادی و پیشنهادی اصلاحی آنان اعمال شده. وضعیت پایایی

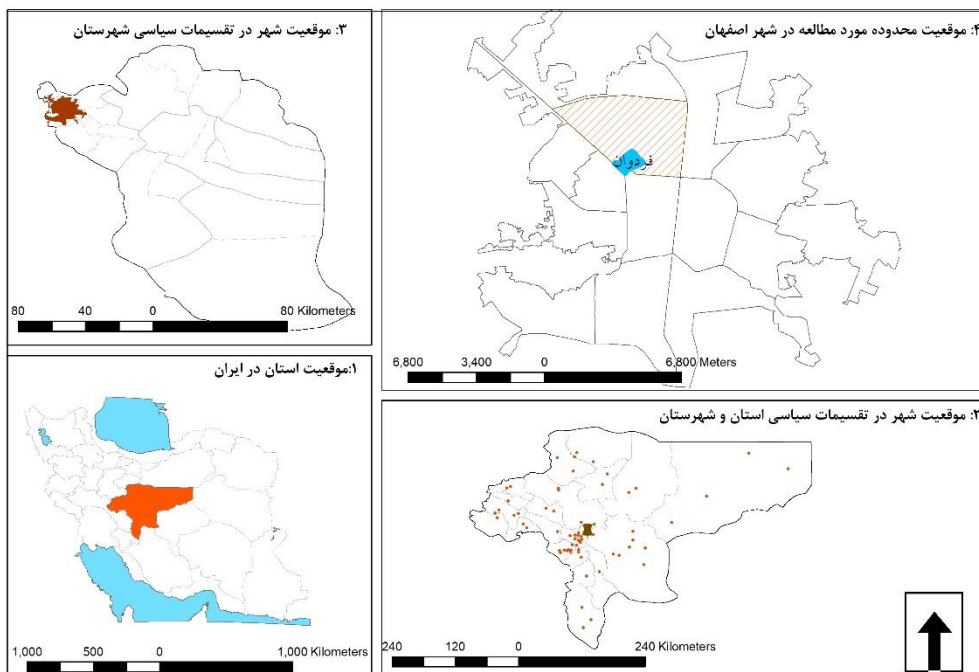
جدول ۲- پایایی پرسش نامه

کل	معتبر	گمشده	میانگین	واریانس	تعداد متغیر	ضریب آلفا
۳۱۵	۲۹۹	۱۶	۱۲۱٫۸۳	۶۰۰٫۵۷۴	۵۲	۰٫۸۹۶

محدوده مورد مطالعه

است. این محله در جنوب محدود به خیابان شهید ردانی پور، در غرب به محله کساره، در شمال به محله پرتمان و در شرق نیز به بزرگراه امام خمینی محدود است. از نظر روند رشد شهر اصفهان، در طی شش دهه اخیر به صورت خودرو شکل گرفته است و دارای سابقه تاریخی نمی باشد (شهرداری اصفهان ۱۳۹۷).

در موقعیت جغرافیایی محله فردوان ارائه شده است. محله فردوان در منطقه ۱۲ شهر اصفهان واقع شده است. مساحت این محله ۸۴٫۶۸ هکتار است که با جمعیت ۱۱۹۶۷ نفر (سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۹۵)، دارای تراکم ناخالص ۱۴۱ نفر در هکتار

شکل ۲- موقعیت محدوده مورد مطالعه

بوده‌اند. بیش‌ترین سهم پاسخگویان با ۴۹,۸ درصد در گروه سنی ۳۱ تا ۴۵ سال قرار دارند. و از نظر تحصیلات گروه دیپلم و فوق‌دیپلم با ۴۹,۵ درصد بیش‌ترین سهم را داشته است. از نظر شغلی نیز گروه شغل آزاد بیش‌ترین سهم را با ۵۰ درصد داشته است. از نظر مدت سکونت نیز ۲۷,۱ درصد بیش‌تر از ۲۰ سال و ۲۶,۱ درصد ۵ تا ۱۰ سال در این محله سکونت داشته‌اند.

بحث و ارائه یافته‌ها

ویژگی‌های عمومی نمونه آماری

در جدول ۳- ویژگی‌های عمومی نمونه آماری ارائه شده است. بر این اساس ۶۲ درصد از پاسخگویان به پرسش‌نامه مرد و ۳۸ درصد زن بوده‌اند. ۲۸,۱ درصد مجرد و ۷۱,۹ درصد نیز متأهل

جدول ۳- ویژگی‌های عمومی نمونه آماری

تعداد	درصد	تعداد	درصد	جنسیت
۱۵۶	۵۰	۱۹۴	۶۲	مرد
۳۴	۱۰,۸	۱۱۹	۳۸	زن
۱۰۴	۳۳	۸۸	۲۸,۱	مجرد
۶	۱,۹	۲۲۵	۷۱,۹	متأهل
۱۲	۳,۸	۸۲	۲۶,۵	از ۱۸-۳۰ سال
۵۴	۱۷,۲	۱۵۶	۴۹,۸	از ۳۱-۴۵ سال
۴۰	۱۲,۷	۶۱	۱۹,۵	از ۴۶-۶۰ سال
۸۲	۲۶,۱	۱۳	۴,۲	از بالای ۶۰ سال
۵۳	۱۶,۹	۶	۱,۹	بی‌سواد
۸۵	۲۷,۱	۶۰	۱۹,۲	زیر دیپلم
		۱۵۵	۴۹,۵	دیپلم و فوق‌دیپلم
		۸۰	۲۵,۶	لیسانس
		۱۲	۳,۸	فوق‌لیسانس و بالاتر

نیز ۰,۲۷۴ شده است. که با توجه به آزمون یک دنباله راست میانگین و منفی بودن آماره تی و مقدار سطح معناداری که با تقسیم بر دو حاصل آن بیش تر از ۰,۰۵ شده است بنابراین با مقدار میانگین کم تر از ۳ در وضعیت مطلوبی نمی باشد. اما برای مسجد با توجه به مقدار میانگین و مقدار آماره تی و مقدار سطح معناداری که کم تر از ۰,۰۵ شده است وضعیت متفاوت آن با میانگین معنادار است. و رضایت از آن در وضعیت مطلوبی می باشد. به طور کلی میانگین وضعیت رضایت از دسترسی به تمامی خدمات ۲,۱۱ شده است که با توجه به سطح معناداری (۰,۰۰۰) که کم تر از ۰,۰۵ شده است در سطح اطمینان ۹۵ درصد تفاوت با میانگین مطلوب معنادار می باشد. بنابراین، وضعیت رضایت از دسترسی به خدمات در محله فردوان در وضعیتی نامناسب می باشد. این محله به صورت خودر و غیر رسمی در دهه های اخیر در شهر اصفهان شکل گرفته است. شکل گیری آن به صورت غیر رسمی باعث شده است تا خدمات و تسهیلات در آن با کمبود مواجه باشد و دسترسی ساکنان محله به خدمات با مشکل روبه رو شود بنابراین، این شرایط باعث کاهش میزان رضایت از دسترسی به خدمات در محله فردوان شده است.

تحلیل رضایت از دسترسی به خدمات و تسهیلات در محله فردوان

در جدول ۴ - تحلیل رضایت از دسترسی به خدمات و تسهیلات با استفاده از آزمون تی تک نمونه ای و سنجش آن با است از آزمون یک دنباله چپ میانگین و آزمون یک دنباله راست میانگین بر اساس سطح مطلوبیت ۳ ارایه شده است. بر این اساس میانگین رضایت از دسترسی به خدمات بهداشتی، تجاری، آموزشی، حمل و نقل عمومی، پارک و فضای سبز و ورزشی در سطح محله فردوان به ترتیب با ۱,۲۹، ۱,۳۱، ۲,۹۳، ۱,۶، ۱,۲۹، ۱,۳۲ و ۱,۳۱ کم تر از حد مطلوب ۳ می باشد. و میانگین رضایت از دسترسی به مسجد با میزان ۳,۶۱ بیش تر از حد مطلوب شده است. با توجه به مقدار سطح معناداری آزمون یک دنباله چپ و یک دنباله راست میانگین در آزمون تی نمونه ای، تفاوت میانگین ها در شاخص های خدمات بهداشتی، تجاری، آموزشی، پارک و فضای سبز و ورزشی با توجه به مقدار آماره تی تک نمونه ای و سطح معناداری کم تر از ۰,۰۵ دارای تفاوت معنادار با وضعیت مطلوب و در سطحی کم تر از میانگین مطلوب عددی شده است. به عبارتی این شاخص ها در وضعیت نامطلوبی می باشد. مقدار آماره تی برای شاخص حمل و نقل عمومی منفی ۱,۰۹۵ شده است و مقدار سطح معناداری آن

جدول ۴ - تحلیل رضایت از دسترسی به خدمات و تسهیلات با استفاده از آزمون تی تک نمونه ای

مطلوبیت عددی آزمون = ۳		تفاوت		سطح معناداری	درجه آزادی	t آماره	میانگین	رضایت از دسترسی به خدمات
فاصله اطمینان ۹۵ درصد	حد پایین	حد بالا	میانگین					
۱,۶۲۰۵-	۱,۷۸۲۷-	۱,۷۰۱۵۹-	۰,۰۰۰	۳۱۴	۴۱,۲۹۴-	۱,۲۹۸۴	بهداشتی	
۰,۰۹۶۹-	۰,۴۱۷۴-	۰,۲۵۷۱۴-	۰,۰۰۲	۳۱۴	۳,۱۵۷-	۲,۷۴۲۹	تجاری	
۱,۲۸۰۹-	۱,۵۰۰۱-	۱,۳۹۰۴۸-	۰,۰۰۰	۳۱۴	۲۴,۹۵۹-	۱,۶۰۹۵	آموزشی	
۰,۰۵۵۷	۰,۱۹۵۳-	۰,۰۶۹۸۴-	۰,۲۷۴	۳۱۴	۱,۰۹۵-	۲,۹۳۰۲	حمل و نقل عمومی	
۱,۶۰۴۸-	۱,۷۶۰۲-	۱,۶۸۲۵۴-	۰,۰۰۰	۳۱۴	۴۲,۶۰۶-	۱,۳۱۷۵	پارک و فضای سبز	
۰,۷۵۱۳	۰,۴۷۴۱	۰,۶۱۲۷۰	۰,۰۰۰	۳۱۴	۸,۶۹۸	۳,۶۱۲۷	مسجد	
۱,۶۱۶۶-	۱,۷۲۹۴-	۱,۶۷۳۰۲-	۰,۰۰۰	۳۱۴	-۵۸,۳۴۷	۱,۳۲۷۰	ورزشی	
۰,۸۳۰۱-	۰,۹۳۰۴-	۰,۸۸۰۲۷-	۰,۰۰۰	۳۱۴	-۳۴,۵۲۵	۲,۱۱۹۷	وضعیت کلی رضایت از دسترسی	

کم تر از حد مطلوبیت عددی ۳ شده است با توجه به مقدار سطح معناداری (۰,۰۰۰) برای این شاخص ها که کم تر از ۰,۰۵ شده است بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد تفاوت وضعیت این شاخص ها با میانگین مطلوب معنادار است. به بیان دیگر، رضایت از این شاخص ها در محله فردوان در وضعیت نامطلوب می باشد. شاخص آدرس دهی نیز دارای میانگین ۳,۰۳۵ شده است که برابر با

تحلیل رضایت از کیفیت محیط در محله فردوان

در جدول ۵- تحلیل رضایت از کیفیت محله با استفاده از آزمون تی تک نمونه ای ارایه شده است. بر این اساس میانگین شاخص ها شامل مشخص بودن مرز محله، بازسازی ساختمان ها، ایمنی عابر پیاده، پاکیزگی، کیفیت معابر، کیفیت نورپردازی، نمای ساختمان، میزان جرم، راحتی، جذابیت، زیبایی، حضور ساکنان

اطمینان ۹۵ درصد تفاوت با میانگین مطلوب معنادار می‌باشد بنابراین، وضعیت رضایت از کیفیت محله فردوان در وضعیت نامطلوبی قرار دارد. محله فردوان بدون برنامه‌ریزی و طرح پیشین در بخش شمالی شهر اصفهان شکل گرفته است. کم توجهی مدیریت شهری در زمان شکل‌گیری و گسترش آن به صورت خودرو باعث کاهش سطح کیفیت محله تا اکنون شده است.

میانگین حد مطلوبیت عددی است، اما با توجه به مقدار آماره تی (۳۹۸،+) و سطح معناداری در آزمون یک دنباله راست میانگین که ۰،۳۴ شده است و اینکه مقدار آن بیش‌تر از ۰،۰۵ است بنابراین وضعیت رضایت از این شاخص نیز در محله فردوان نامطلوب می‌باشد. بررسی وضعیت کلی رضایت از کیفیت محله نشان می‌دهد که میانگین شاخص کیفیت در این محله ۲،۰۲۸ شده است که با توجه به مقدار سطح معناداری (۰،۰۰۰) در سطح

جدول ۵- تحلیل رضایت از کیفیت محله با استفاده از آزمون تی تک نمونه ای

میانگین	آماره t	درجه آزادی	مطلوبیت عددی آزمون = ۳		فاصله اطمینان ۹۵ درصد
			تفاوت میانگین	سطح معناداری	
			حد پایین	حد بالا	
مشخص بودن	۲،۲۳۱۷	۳۱۴	۰،۰۰۰	۰،۰۰۰	۰،۶۵۰۵
مرز و قلمرو	۱۲،۸۴۰	۳۱۴	۰،۰۰۰	۰،۰۰۰	۰،۸۸۶۰
بازسازی ساختمان‌ها	۱،۵۶۵۱	۳۱۴	۰،۰۰۰	۰،۰۰۰	۱،۳۳۱۱
ایمنی عابر پیاده	۲،۰۵۰۸	۳۱۴	۰،۰۰۰	۰،۰۰۰	۰،۸۳۵۷
در محله	۱۶،۴۵۴	۳۱۴	۰،۰۰۰	۰،۰۰۰	۱،۰۶۲۷
پاکیزگی فضا و عدم تجمع آلودگی	۱،۹۴۹۲	۳۱۴	۰،۰۰۰	۰،۰۰۰	۰،۹۳۰۶
کیفیت آسفالت	۱،۹۹۶۸	۳۱۴	۰،۰۰۰	۰،۰۰۰	۰،۸۸۰۷
کیفیت نور پردازی	۲،۴۸۵۷	۳۱۴	۰،۰۰۰	۰،۰۰۰	۰،۳۹۶۵
نمای ساختمان‌ها	۱،۶۱۵۹	۳۱۴	۰،۰۰۰	۰،۰۰۰	۱،۲۷۹۳
میزان جرم	۲،۴۹۸۴	۳۰۸	۰،۰۰۰	۰،۰۰۰	۰،۳۴۸۴
احساس راحتی	۲،۱۰۳۶	۳۰۸	۰،۰۰۰	۰،۰۰۰	۰،۷۸۷۷
میزان جذابیت	۱،۶۵۰۵	۳۰۸	۰،۰۰۰	۰،۰۰۰	۱،۲۵۵۳
میزان زیبایی	۱،۴۱۷۵	۳۰۸	۰،۰۰۰	۰،۰۰۰	۱،۴۹۶۲
آدرس دهی	۳،۰۲۵۹	۳۰۸	۰،۰۶۹۱	۰،۰۲۵۸۹	۰،۱۵۳۷
حضور ساکنان در فضا	۱،۷۸۶۴	۳۰۸	۰،۰۰۰	۰،۰۰۰	۱،۱۱۹۰
وضعیت کلی رضایت از کیفیت محله	۲،۰۲۸۴	۳۰۸	۰،۰۰۰	۰،۰۰۰	۰،۹۱۵۱

تحلیل وضعیت رضایت از محله فردوان

۰,۰۰۰ شده است در سطح اطمینان ۹۵ درصد تفاوت میانگین وضعیت موجود با مقدار مطلوب از نظر آماری معنادار است. بنابراین، وضعیت رضایت از محله فردوان در وضعیت نامطلوبی قرار دارد. بررسی آن با استفاده از آزمون یک دنباله نیز نامطلوب بودن وضعیت رضایت ساکنان محله را تایید می‌کند.

در جدول ۶ - تحلیل وضعیت رضایت از محله فردوان ارایه شده است بر این اساس میانگین وضعیت رضایت از محله ۲,۰۲۸۴ شده است با توجه به مقدار سطح معناداری آزمون که

جدول ۶ - تحلیل وضعیت رضایت از محله فردوان

فاصله اطمینان ۹۵ درصد		تفاوت میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	میانگین	وضعیت رضایت از محله
حد بالا	حد پایین						
-۰.۹۱۵۱	-۱.۰۲۸۱	-۰.۹۷۱۶۱	۰.۰۰۰	۳۰۸	-۳۳.۸۵۶	۲.۰۲۸۴	وضعیت رضایت از محله

می‌باشد اما با توجه به میانگین آزمون راست میانگین، مقدار t مثبت (۰,۶۲۲) و میزان سطح معناداری که با تقسیم بر دو نیز بیش‌تر از ۰,۰۵ شده است بنابراین، وضعیت این شاخص نیز در محله فردوان مطلوب نمی‌باشد و میانگین جامعه کم‌تر از سطح متوسط و مطلوب می‌باشد.

بررسی وضعیت کلی شاخص حس تعلق مکانی در محله فردوان نیز نشان می‌دهد که با میانگین ۲,۵۲ مقدار آن کم‌تر از حد مطلوب شده است با توجه به مقدار سطح معناداری (۰,۰۰۰) که کم‌تر از ۰,۰۵ شده است تفاوت این مقدار با سطح متوسط از نظر آماری معنادار می‌باشد. بنابراین وضعیت کلی شاخص حس تعلق مکانی در محله فردوان در وضعیت نامناسبی نمی‌باشد. بافت اجتماعی محله فردوان عمدتاً مهاجر و غیر بومی می‌باشند و حافظه تاریخی و وابستگی ذهنی نسبت به این مکان ندارند. افزون بر این، ساختار اجتماعی محله نیز یکپارچه نمی‌باشد و تشکیل شده از گروه‌های اجتماعی و اقوام گوناگون با سابقه هویتی متفاوت می‌باشد. به این دلیل میزان وابستگی و علاقه ساکنان به محله فردوان پایین آمده است و در وضعیت نامطلوبی قرار گرفته است.

تحلیل وضعیت حس تعلق مکانی در محله فردوان

در جدول ۷- تحلیل وضعیت حس تعلق مکانی در محله فردوان با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای ارایه شده است بر این اساس میانگین شاخص‌های خاطره انگیزی، افتخار زندگی در محله، احساس غربت، دوست داشتن محله، عناصر شاخص در محله، عنوان بهترین محله شهر، احساس راحتی، افتخار به محله، مشتاق به محله و عشق به کوچه و خیابان کم‌تر از حد مطلوب ۳ شده است. با توجه به اینکه میزان سطح معناداری برای این شاخص‌ها (۰,۰۰۰) کم‌تر از ۰,۰۵ شده است تفاوت با حد مطلوب از نظر آماری معنادار است. بنابراین، وضعیت شاخص‌های یاد شده در محله نامطلوب و نامناسب می‌باشد. میانگین شاخص‌های خوشنودی از محله، اهمیت محله و تمایل به ترک محله به ترتیب با ۳,۳۵، ۳,۴۴ و ۳,۰۵ بیش‌تر از حد مطلوب ۳ شده است. میانگین شاخص‌های خوشنودی از محله و اهمیت محله برای فرد به ترتیب ۳,۳۵ و ۳,۴۲ شده است. بدین ترتیب با توجه به آزمون یک دنباله راست و میزان سطح معناداری که کم‌تر از ۰,۰۵ شده است این تفاوت معنادار است بنابراین وضعیت این شاخص‌های در محله مطلوب می‌باشد. میانگین شاخص تمایل به ترک محله نیز ۳,۰۵ شده است که با مقدار ۳,۰۵ در تقریباً برابر با مقدار حد متوسط ۳

جدول ۷- تحلیل وضعیت حس تعلق مکانی در محله فردوان

فاصله اطمینان ۹۵ درصد		تفاوت میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	میانگین	وضعیت رضایت از محله
حد بالا	حد پایین						
-۰.۱۱۶۶	-۰.۴۱۰۴	-۰.۲۶۳۴۹	۰.۰۰۰	۳۱۴	-۳.۵۳۰	۲.۷۳۶۵	خاطره انگیز محله
-۰.۹۱۴۲	-۱.۲۰۶۵	-۱.۰۶۰۳۲	۰.۰۰۰	۳۱۴	-۱۴.۲۷۳	۱.۹۳۹۷	افتخار زندگی در محله
-۰.۷۵۸۷	-۱.۰۵۰۸	-۰.۹۰۴۷۶	۰.۰۰۰	۳۱۴	-۱۲.۱۸۷	۲.۰۹۵۲	احساس غربت دوری از محله
-۰.۸۰۵۵	-۱.۰۶۷۵	-۰.۹۳۶۵۱	۰.۰۰۰	۳۱۴	-۱۴.۰۶۲	۲.۰۶۳۵	دوست داشتن محله مانند خانه

عناصر شاخص و برجسته برای ساکنان	۲.۵۰۴۸	-۸.۴۱۳	۳۱۴	۰.۰۰۰	-۰.۴۹۵۲۴	-۰.۶۱۱۱	-۰.۳۷۹۴
فردوان به عنوان بهترین محله	۱.۹۵۸۷	-۱۴.۸۱۷	۳۱۴	۰.۰۰۰	-۱.۰۴۱۲۷	-۱.۱۷۹۵	-۰.۹۰۳۰
احساس راحتی در محله	۱.۹۴۵۰	-۱۷.۱۰۵	۳۰۸	۰.۰۰۰	-۱.۰۵۵۰۲	-۱.۱۷۶۴	-۰.۹۳۳۷
خشنودی از پیشرفت محله	۳.۳۵۹۲	۳.۸۷۲	۳۰۸	۰.۰۰۰	۰.۳۵۹۲۲	۰.۱۷۶۷	۰.۵۴۱۸
اهمیت محله بر فرد	۳.۴۴۶۶	۵.۷۴۹	۳۰۸	۰.۰۰۰	۰.۴۴۶۶۰	۰.۲۹۳۷	۰.۵۹۹۵
احساس افتخار به محله	۲.۸۶۰۸	-۱.۸۳۹	۳۰۸	۰.۰۶۷	-۰.۱۳۹۱۶	-۰.۲۸۸۱	۰.۰۰۹۷
تمایل به ترک و سکونت در محله ای دیگر	۳.۰۵۱۸	۰.۶۲۲	۳۰۸	۰.۵۳۴	۰.۰۵۱۷۸	-۰.۱۱۲۰	۰.۲۱۵۵
مشتاق به محیط و فضای محله	۲.۶۱۱۷	-۴.۹۶۹	۳۰۸	۰.۰۰۰	-۰.۳۸۸۳۵	-۰.۵۴۲۱	-۰.۲۳۴۶
عاشق کوچه و خیابان های محله	۲.۴۸۲۲	-۶.۵۸۱	۳۰۸	۰.۰۰۰	-۰.۵۱۷۸۰	-۰.۶۷۲۶	-۰.۳۶۳۰
وضعیت کلی حس تعلق مکانی	۲.۵۲۱۵	-۹.۹۳۷	۳۰۸	۰.۰۰۰	-۰.۴۷۸۴۶	-۰.۵۷۳۲	-۰.۳۸۳۷

رابطه و تاثیر رضایت از محله و حس تعلق مکانی در محله فردوان

در جدول ۸- مدل رگرسیون خطی تاثیر رضایت محله بر حس تعلق در محله فردوان ارایه شده است بر این اساس مقدار ضریب رگرسیون ۰,۱۴۲ و مقدار ضریب تعیین ۰,۰۲۰ شده است. همچنین، مقدار ضریب تعیین اصلاح شده ۰,۱۷ شده است. بنابراین، مقدار ضریب رگرسیون نشان از حداقل ارتباط دو شاخص رضایت از محله و حس تعلق مکانی در محله فردوان دارد. با توجه جدول ۹ و مقدار سطح معناداری که کم‌تر از ۰,۰۵ شده است این آزمون معنادار می‌باشد. با توجه به اینکه وضعیت محله فردوان از نظر شاخص‌های رضایت از محله در وضعیت مناسبی نمی‌باشد و از نظر شاخص حس تعلق نیز محله در شرایط مطلوب نمی‌باشد.

بنابراین، این دو متغیر در محله فردوان حداقل تاثیر را بر یکدیگر داشته‌اند. مقایسه نتیجه پژوهش با اصول و پایه‌های نظریه تعلق مکانی نشان می‌دهد که در نظریه حس تعلق مکانی افزایش میزان رضایت باعث افزایش میزان حس تعلق می‌شده است و این دو رابطه مستقیم با یکدیگر داشته‌اند اما در محله فردوان با توجه به پایین بودن و نامطلوب بودن وضعیت رضایت از محله حداقل تاثیر را میزان رضایت در حس تعلق مکانی در وضعیت موجود داشته است. به بیان دیگر، در این محله وضعیت رضایت از دسترسی به خدمات در سطح پایینی می‌باشد. براساس نظریه تعلق مکانی در صورتی که وضعیت دسترسی به خدمات در محله فردوان بهبود یابد میزان حس تعلق مکانی در محله نیز افزایش خواهد یافت.

جدول ۸- مدل رگرسیون خطی تاثیر رضایت محله بر حس تعلق

خطای استاندارد	ضریب تعیین اصلاح شده	ضریب تعیین	ضریب رگرسیون
۰.۸۳۹۲۲	۰.۱۷	۰.۰۲۰	۰.۱۴۲

جدول ۹- معناداری آزمون رگرسیون در محله فردوان

مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معناداری
۴.۴۲۳	۱	۴.۴۲۳	۶.۲۷۹	۰.۰۱۳ ^b
۲۱۶.۲۱۷	۳۰۷	۰.۷۰۴		
۲۲۰.۶۴۰	۳۰۸			

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

حس تعلق به مکان، یکی از مباحث مهم در برنامه‌ریزی شهری است که در برنامه ریزی و توسعه شهرها نقش اساس دارد. حس تعلق مکان به معنای ادراک ذهنی مردم از محیط و احساسات کم و بیش آگاهانه آن‌ها از محیط خود است که شخص را در ارتباطی درونی با محیط خود قرار می‌دهد به گونه‌ای که فهم و احساس فرد با زمینه‌ی معنایی محیط پیوند خورده و یکپارچه می‌شود. و شخص خود را با محیط یگانه می‌پندارد نظریه تعلق بر این امر استوار است که وابستگی، پیوند عاطفی و تعلق مکانی، زمانی اتفاق می‌افتد که انتظارات و نیازهای اهالی آن محیط و مکان تامین شده باشد. هر قدر نیازها و انتظارات فرد بیشتر پاسخ داده شود، احتمال اینکه تعلق ساکنان به محیط پیرامونشان افزایش یابد بیشتر و بیش تر است. به بیان دیگر، هرچه قدر محیط به نیازهای انسانی بیشتر پاسخ دهد میزان رضایت انسان از محیط نیز بیشتر می‌شود و در نتیجه میزان حس تعلق مکانی نیز افزایش خواهد یافت. بر مبنای اصول نظریه تعلق مکانی این پژوهش رابطه و وضعیت رضایت از محله و تعلق مکانی را در محله فردوان شهر اصفهان مورد بررسی قرار داد بررسی نتایج پژوهش نشان می‌دهد که:

- وضعیت رضایت از دسترسی به خدمات در محله فردوان در وضعیت نامناسب و نامطلوبی می‌باشد.
- وضعیت رضایت از کیفیت محیطی محله فردوان نیز در وضعیت نامطلوبی قرار دارد.
- روی هم رفته، وضعیت رضایت از محله فردوان در وضعیت نامطلوبی قرار دارد.
- وضعیت شاخص حس تعلق مکانی در محله فردوان نیز در وضعیت نامناسب و نامطلوبی قرار دارد.
- همچنین، نتایج رابطه و تاثیر رضایت بر حس تعلق نشان داد وضعیت محله فردوان از نظر شاخص های رضایت از محله در وضعیت مناسبی نمی‌باشد و از نظر شاخص‌های حس تعلق مکانی نیز شرایط محله مطلوب نمی‌باشد. بنابراین این دو متغیر در محله کم‌ترین تاثیر را بر یکدیگر داشته‌اند.
- در صورتی که در محله فردوان دسترسی به خدمات مطلوب شود باعث ایجاد رضایت از خدمات و در نتیجه باعث افزایش حس تعلق مکانی خواهد شد.

بررسی نتایج پژوهش‌های انجام شده در این زمینه نیز نشان می‌دهد که بین شاخص‌ها و معیارهایی همچون الگو و راهبردهای طراحی محیط و فضا، تعامل فرد در شبکه‌های

یکپارچه اجتماعی، ویژگی‌های اجتماعی و فردی ساکنان محله-ها، گروه‌های سنی جوان و بزرگسال، آسایش و دسترسی به خدمات، اجتماع‌پذیری، حضور پذیرایی، سرزندگی، ایمنی و امنیت با هویت مکانی و حس تعلق مکانی در محله‌های شهری رابطه مستقیم و معنادار وجود داشته است. در رابطه با رتبه‌بندی هنجارهای مرتبط با حس تعلق مکانی نیز رضایت‌مندی از خدمات، دل‌بستگی به مکان، سرزندگی فضای محله، حافظه تاریخی و شاخص‌های اجتماعی بیش‌ترین اهمیت را داشته است. به طور کلی در این پژوهش به این نتیجه رسیده شد که وضعیت رضایت از محله فردوان و رضایت از دسترسی به خدمات در محله به دلیل خودرو بودن محله و کیفیت پایین خدمات در وضعیت مناسب و مطلوبی قرار ندارد همچنین، میزان حس تعلق مکانی به محله فردوان نیز به دلیل مهاجر بودن ساکنان در وضعیت موجود نامطلوب و در سطح پایینی می‌باشد. با توجه به اینکه محله فردوان از جمله محله‌های است که به صورت غیر رسمی در شهر اصفهان شکل گرفته است و این باعث شده است تا بین میزان رضایت از محله و حس تعلق مکانی کم‌ترین تاثیر و رابطه وجود داشته باشد، اما بهبود وضعیت رضایی از دسترسی به خدمات و افزایش سطح کیفیت محیط محله منجر به افزایش حس تعلق مکانی در محله فردوان خواهد شد. بررسی نتیجه پژوهش با اصول و پایه‌های نظریه تعلق مکانی نشان می‌دهد که در نظریه تعلق مکانی افزایش میزان رضایت باعث افزایش حس تعلق مکانی می‌شده است و این دو رابطه مستقیم با یکدیگر داشته‌اند، اما در محله فردوان در شرایط کنونی با توجه به پایین بودن و نامطلوب بودن وضعیت رضایت از محیط و خدمات موجود در محله کم‌ترین تاثیر را ب میزان رضایت در حس تعلق مکانی داشته است.

به منظور بهبود وضعیت رضایت از محله فردوان ضروری است تا وضعیت دسترسی به انواع خدمات و تسهیلات بهداشتی، آموزشی، حمل و نقل عمومی، پارک، فضای سبز و ... به شکل مطلوب تغییر کند. همچنین، سازمان و ساختار فضایی محله فردوان با برنامه‌ریزی محله‌محور ساماندهی گردد. افزون بر این، با بررسی بافت اجتماعی ساکنان محله، ترکیب و ساختار اجتماعی محله، شناسایی ارزش‌ها و هنجارهای نهفته در محله، بازطراحی و ساماندهی فضای عمومی محله انجام شود. وضعیت شاخص‌ها عمومی کیفیت محیطی نیز در راستای افزایش حضورپذیری ساکنان بهبود یابد. به منظور بهبود وضعیت دل‌بستگی و حس تعلق مکانی و ایجاد حافظه تاریخی در ساکنان محله برنامه‌های فرهنگی، ورزشی درون محله‌ای متناسب با همه گروه‌ها در کنار بکارگیری روش مشارکت ساکنان محله فردوان در همه امور ضرورت دارد.

References

- 1- Altman, I., & Low, S. M. (Eds.) (1992). *Place attachment* (Vol. 12, Plenum Press), New York.
- 2- Asadi, A., Maududi, M., & Hosseinabadi, S. (1399). "The relation between urban vitality and sense of place attachment (Case study: Qaen city)", *Journal of Research and Urban Planning*, 11 (40), 17-30.
- 3- Baba, Y., & Austin, D. M. (1989). Neighborhood Environmental Satisfaction, Victimization, and Social Participation as Determinants of Perceived Neighborhood Safety, *Environment and Behaviour*, 21 (6), 763-780.
- 4- Babavisi, V. (2015). "Study of physical factors in creating a sense of belonging to the place", *Second Scientific-Research Conference on New Horizons in Geography and Planning, Architecture and Urban Planning*, Tehran, Tehran Association for the Development and Promotion of Fundamental Sciences and Technologies. https://www.civilica.com/Paper-NICONF02-NICONF02_181.html.
- 5- Behzadpour, M. (2018). "Investigating the Sense of Belonging in Residential Complexes and the Role of Nature on it (A Case Studies: Residential Complexes of Ekbatan, Pardisan, Zeytun and Mehregan)", *Journal of Research and Urban Planning*, 9 (34), 183-200.
- 6- Bernardo, F. Manuel Palma-Oliveira, J. (2016). »Urban neighbourhoods and intergroup relations: The importance of place identity», *Journal of Environmental Psychology*, Volume 45, March 2016, Pages 239-251
- 7- Campbell, J. M. (1983). Ambient Stressors, *Environment and Behavior*, 15 (3), 355-380.
- 8- Charkhchian, M. (2014). "The Study of the Role of Individual Characteristics on the Users' Devotion to Urban Spaces (The Case Study of KHayyam Avenue of Qazvin City)", *Geography and Planning*, 18(47), 55-69.
- 9- Emami, A., Bazdar, M., Safari, M., & Farahnaki, R. (2013). The Determination of Relationship between Sense of Belonging and its Social Indicators, Case Study: Ziarat Village- Golestan. *Armanshahr Architecture & Urban Development*, 10(21), 11-21.
- 10- Falahat, M. S., Nohi, S. (2012). "The Nature of Signs and Their Role in Enhancement of Sense of Place in Architectural Spaces", *Honar – ha – ye – Ziba-Memari-Va-Shahrsazi*, 17(1), 17-25.
- 11- Florek, M. (2011). "No place like home: Perspectives on place attachment and impacts on city management". *Journal of Town & City Management*, 1 (4): 346–354.
- 12- Ghashqaei, R. Movahed, Kh. & Mohammadzadeh, H.A. (2016). "Evaluation of sense of place with an emphasis on physical and environmental factors in urban coastal areas (Case study: Boushehr Town)", *Journal of Geographical urban planning research*, 4 (2), 261-282.
- 13- Giuliani M.V., & Feldman, R. (1993). Place attachment in a developmental and cultural context, *Journal of Environmental Psychology*, No 13 pp. 267-274.
- 14- Ha, M., & Weber, M. J. (1994). Residential Quality and Satisfaction: Toward Developing Residential Quality Indexes, *Home Economics Research Journal*, 22 (3), 296-308.
- 15- Jannat pour, N., & Karimi Azari, A.R. (2018). "Analysis of the Physical Components Influencing the Formation of a Sense of Belonging to the Place in the Residential Complex of Rasht (Case Study: Al Ghadir Complex, Abrisham Complex, Masuleh Tak Complex)", *Journal of Urban Management Studies*, 36 (12), 29 -40.
- 16- Kaltenborn, B.P. (1998). » Effects of sense of place on responses to environmental impact: a case study among residents in an Arctic community», *Applied Geography*, 18(2): 169-189
- 17- Kashi, H., & Bonyadi, N. (2013). "Stating the Model of Identity of Place-Sense of Place and Surveying its Constituents Case Study: Pedestrian Passage of Shahre Rey", *Journal of Honar – ha – ye – Ziba-Memari-Va-Shahrsazi*, 18 (3), 43-52.
- 18- Majidi, B. & Heidari, S. (2017). "Assessment of Place identity in urban neighborhoods Case Study: Sanglaj neighborhood, District 12 of Tehran ", *Urban Ecological Researcher*, 2 (16), 13-22.
- 19- Manzo, L. & Douglas, D. Perkins (2006). Finding Common Ground: The Importance of Place Attachment to Community Participation and Planning, *Journal of Planning Literature*, Vol. 20, No. 4 (May 2006).
- 20- Norberg Norberg-Schulz, C. (1997). *the Phenomenon of Place*, Princeton Architectural Press, New York. Schulz 1997.

- 21- PirBabaei, M. T. & Sajjadzadeh, H. (2011). "Group belonging to Place, Realization of Social Residence, in Traditional Neighborhood", *Journal of Bagh-e Nazar*. 8(16), 17-28.
- 22- Rafieian, M., Asgari, A., & Asgarizadeh, Z. (2009). "Units Residential Satisfaction Assessment of Navab Resident", 42(67), 53-68.
- 23- Rezvani, N., Behzadfar, M. & Habibi, K. (2017). "The Evaluation of Environmental qualities in historic tissues based on sense of place (Case study: the Sarcheshme Neighborhood of Gorgan)", *Journal of Research and Urban Planning*. 8 (29), 23-42.
- 24- Rodon, T., & Guinjoan, M. (2018). «When the context matters: Identity, secession and the spatial dimension in Catalonia» ,*Political Geography*, Volume 63, March 2018, Pages 75-87
- 25- Roshani, S., Rezvani, N., & Pasian Khomri, R. (2018). "Assessing and rating sense of belonging in the neighborhoods of old district of Gorgan", *Journal of Maremat & memari-e Iran*. (15), 89-106.
- 26- Saraei, Mohammad Hossein, Oshnooi, Amir, Rousta, Mojtaba (2016). "Evaluation of spatial indices belong to old texture residents of the city of Kashan", *Journal of Geography and Environmental Planning*, 27 (2), 17-34.
- 27- Scannell, L., & Gifford, R. (2010). Defining place attachment: A tripartite organizing framework, *Journal of Environmental Psychology*, 30, pp.1-10.
- 28- Shamai, S. (1991), «Sense of place: an empirical measurement», *Israel, geoforum*, Vol.22, pp: 347-35
- 29- Shawket, Indjy M. (2018). «Identity in urban spaces of residential compounds: Contributing to a better environment», *HBRC Journal*, Volume 14, Issue 2, August 2018, Pages 235-241
- 30- Stang Våland, M. Georg, T. (2018). «Spacing identity: Unfolding social and spatial-material entanglements of identity performance», *Scandinavian Journal of Management* Volume 34, Issue 2, June 2018, Pages 193-204
- 31- Stedman, R. C. (2003). Is it Really a Social Construction? The Contribution of Physical Environment to Sense of Place, Society and Natural Resources, No. 16, pp. 671-685.
- 32- Yaghoubi, F., & Yaghoubi Sangharchi, M. (2016). "The concept of sense of place and its components", *Third International Conference on Science and Engineering*, Istanbul, Turkey, Institute of Directors thinker capital Vieira, https://www.civilica.com/Paper-ICESCON03-ICESCON03_191.html.
- 33- Zarifpour Langroudi, A., Alborzi, F., & Soheili, J. (2020). "Explaining the role of urban views in creating place attachment for citizens (Case Study: Tehran Residential Views)", *Journal of Research and Urban Planning*. 11 (40), 217-232.